

Metallikunst on mehine ala, ometi on Eestis põlvkond naiskunstnikke edendanud seda aastakümneid. Tutvustame neid ja nende loomingut koostöös ehtekunstnike endi juhitava näituse ja müüki korraldava A-Galeriiga. Tallinna vanalinnas aadressil Hobusepea 2 asuvas galeriis avaneb ehtekunsti lugu põlvkondade, vormide ja ideede kaudu.

Tamara unistab lennutada oma ehted Marsini ja kaugemalegi

Tamara Sergijenko on mitmekülgne looja, kes peale emailiga töötamisele on ka ka maalinud, nii on näitustel tihti peale tema ehtekollektsiooni väljas ka värvikad maastikud ja portreed. Tamara maalidele omast elurõõmsat paletti võib leida ka tema graafilistelt miniatuuridelt, originaalseid lahendusi on ta kasutanud ka oma graafilise disaini töodes ja videoinstallatsioonides.

Mõtisklused globaalsetel teemadel ja uute teede otsimine eneseväljenduseks on viinud kunstniku tsivilisatsiooni alglatete ja iidsete traditsioonide juurde. Üks nendest ju ongi ehete loomine ja kandmine. Ammustest aegadest on talismanidesse ja amulettidesse kätkevad kivide maagilised omadused, mis ei ole kaotanud aktuaalsust ka meie päevil. Seesugused pisikesed dekoratiivsed esemed muutusid usu, lootuse ja armastuse sümboliteks, mis kujundasid suhteid inimeste vahel. Ammumöödunud aegade koloriit kajastub Tamara maalilistel töödel, mis on ootamatul kombel inkrusteeritud hõbeehtega. Neid sai näha näitustel „Polükroomne ristmik“ (2015) ja „Sõnum Babülonist“ (2020).

„Loodetavasti just need mugavad ehted stardivad koos inimesega kosmosesse ning jõuavad ükskord Marsini ja kaugemalegi,“ unistab Tamara.

Töötanud 20 aastat disainerina juveelitehases, sai Tamarast 1990ndatel ettevõtte lagunedes vabakutseline kunstnik. FIEna töötamine polnud aga alati kaugelki kasumlik: „Kunst on päris kallis lugu. Kuigi meil on A-Galerii, kuhu saab töid letimüüki panna, siis iga kuu ei olnud edukas. Kuigi kalleid akenemaile ma sinna loomulikult üldse müüki ei pannud, vaid ikka lihtsamaid teoseid, siis mõnel kuul ei olnud sissetulekut üldse. Makse pidin riigile ikka maksma,“ tunnustab ta.

URVE VILK
ajakirjanik

➔ **Tamara näitusel „Kohalik ilu. Tallinna Juveelitehas 100“ Eesti Tarbekunsti- ja Disainimuseumis 2023. aastal.**

Viimaks asutas ta 2009. aastal kunstistuudio Art Spira. Koolinoorte õpetamine tähendas lississetulekut, mis oli abiks. Lõpuks muutis ta stuudio MTÜks, sest nii oli sellega toimetamine veidi kergem – makse tuli maksta aasta lõpus, mitte ette.

Professor käis koos tudengitega plastiliini ostmas

Kas ta tahtis juba lapsena kunstnikuks saada? Tamara vastab, et tahtis küll. Ehkki pärast sõda sündinuna olid olud kitsad ja paberit, millel end väljendada, polnud sugugi alati saada.

Paberipuudusest ja kitsikusest hoolimata on tal säilinud viienast klassist üks album, kus on sees joonistused naabritest, kanadest jms. „Paber, värvid, pliatsid

FOTOD: ERAKOGU

„Kunst on päris kallis lugu. Kuigi meil on A-Galerii, kuhu saab töid letimüüki panna, siis iga kuu ei olnud edukas.“

ja pintsliid olid sel ajal defitsiit. Need olid defitsiit veel siis, kui ma juba kunstiinsituudis käisin – professor pidi õpilastega koos kunstifondi minema, et tudeng saaks lõuendit või Itaalia plastiliini osta – sellised ajad olid.“

Möeldes praegusele pingelisele olukorrale maailmas, kus on palju sõjapõgenikke ja ebamäärase saatusega inimesi, pakub huvi seik, et Tamara ema ja vanaema töid sõja ajal siia endaga kaasa sakslased. „Minu ema ja vanaema elasid siis Leningradi lähistel Gattšinas. Kui hakati pommitama, sõitis mu ema, kes oli alles koolilaps, kiiresti oma ema juurde. Nagu me kõik teame, oli Leningradis blokaad ja see oli suur õnn, et minu sugulased sellest õigel ajal pääsesid.“

Sakslased rakendasid Leningradi ümbruse elanikke rasketel töödel. Tamara ema ja vanaema kaebasid soos turvast, millest tehti briketti. Kord tulid tuttavad Tamara emale ütlema, et üks sakslane lööb tema ema. „Minu ema oli nii vapper ja jooksis teda kaitsma, aga sai sakslaselt nuudiga hoobi vastu silma. Silm jäi pealtnäha terveks, aga ema nägi sellega elu lõpuni vaid veidi valgust.“

➔ ➔ **Hõbedast ja mammutiluust kaelaehet „Vaikus“. Viimati eksponeeriti näitusel „Mets vastab, allikas kõnetab“ ERMis (2023).**

➔ **Tamara Sergijenko 2001. aastal personaalnäitusel „Meri lainetab“ Tallinnas Sammas galeriis.**

Inkrusteeritud hõbeehtega õlimaal lõuendil „Antonius ja Kleopatra“ (90 x 90 cm), mida näidati kunstu 65. aasta juubelinäitusel „Polükroomne ristmik“ A-Galeriis (2015).

Kunstnik Sergijenko põlvkondade tagant

Kui sakslased Venemaalt taandusid, võtsid nad ema ja vanaema koos teistega kaasa, et nad nende jaoks edasi töötaks. „Ema ja vanaema jäidki lõpuks Tallinna, sest polnud enam kuhugi tagasi minna, kõik oli ära pommitatud.“

Ema lõpetas Tallinnas õhtukooli ja astus siis Tartu ülikooli, mille lõpetas majanduse erialal. „Ta sai tööle rahandusministeeriumisse, kus oli planeerija. Tal oli eesti keel suus, kui ta saadeti inspektorina tööle,“ räägib Tamara, kelle jaoks ema oli kangelane, kes nägi palju, tegi palju ja elas seejuures peaaegu saja-aastaseks. „Kurva uudise, et ema suri – ja seda vaid mõni kuu enne saja-aastaseks saamist –, sain novembris, kui olin Hollandis sümposionil.“

Tamara isa oli kunstnik, täpsemalt plakatikunstnik, aga kodus ta ka maalis. „Elasime Nõmmel väga kitsastes oludes neljakesi ühes toas, nagu sel ajal paljud. Hoolimata kitsikusest isa maalis.“ Ta mäletab, et isal oli molbert alati üleval. „Antikvariaadist tõi ta mõnikord koju tuntud kunstnike albumeid – need seisavad siiani kapis.“

Vanas kunstiajakirjas Neva on vanaaegseid gravüüre, mille autor on isapoolsest suguvõsast pärit ukrainlane. „Niisiis paistab, et huvi kunsti vastu on jõudnud minuni kaugelt põlvkondade tagant,“ tõdeb Tamara. „Muide, selle ukraina kunstniku perekonnanimi oli Sergijenko nagu on minulgi.“

Järgneb.